

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความเป็นไปได้ของการส่งเสริมการปลูกข้าวลูกผสมในจังหวัด
กำแพงเพชร สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 **วัตถุประสงค์การวิจัย** มีดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของ
เกษตรกร 2) เพื่อศึกษาการผลิตข้าวของเกษตรกร 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของ
เกษตรกรในการปลูกข้าวลูกผสม และ 4) เพื่อศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตข้าว
ลูกผสมของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 **ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย** คือ เกษตรกรในโครงการส่งเสริมปลูกข้าว
ลูกผสมโดยใช้เครื่องปักดำในจังหวัดกำแพงเพชร ของบริษัท กรุงเทพอุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์ จำกัด
ประจำปีการผลิต 2548/49 จำนวน 4 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 100 ราย

1.2.2 **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วย
คำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน โดยมีการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์
เนื้อหาความถูกต้องและความเชื่อถือได้ แล้วปรับปรุงแก้ไขโดยอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำแบบ
สัมภาษณ์ไปใช้จริง

1.2.3 **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในเดือนธันวาคม 2549-เดือน
กุมภาพันธ์ 2550 โดย ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเกษตรกรในโครงการส่งเสริมปลูกข้าวลูกผสมโดยใช้
เครื่องปักดำในจังหวัดกำแพงเพชร ของบริษัท กรุงเทพอุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์ จำกัด เป็นรายบุคคล
ทั้งสิ้นจำนวน 100 ราย

1.2.4 **การวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้จากแบบ
สัมภาษณ์ บุคคลเป้าหมายในการวิจัยมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วให้คะแนนและ
จัดทำรหัสข้อมูล หลังจากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจขนาดเกษตรกร จากผลการศึกษา พบว่าเพศของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์ลูกผสมมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย คือร้อยละ 63.0 มีเพียงร้อยละ 37.0 เท่านั้นที่เป็นเป็นเพศหญิง เกษตรกรมีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.0 อายุต่ำสุด 20 ปี อายุสูงสุด 75 ปี อายุเฉลี่ย 43.74 ปี เกษตรกรประมาณ 1 ใน 3 จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 39.0) รองลงมาคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 23.0) มากกว่า 3 ใน 4 ของเกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 4-6 คน (ร้อยละ 70.0) จำนวนต่ำสุด 1 คน และสูงสุด 9 คน จำนวนเฉลี่ย 4.47 คน จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน อยู่ในช่วง 1-3 คน (ร้อยละ 79.0) จำนวนต่ำสุด 1 คน และสูงสุด 8 คน จำนวนแรงงานในภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.7 คน ภูมิคำเนา จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรเป็นคนในท้องถิ่นเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 92.0) ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร (ร้อยละ 57.0)

พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด พบว่า เกษตรกรโดยเฉลี่ยมีพื้นที่ถือครอง 37.4 ไร่ ส่วนพื้นที่ถือครองในการทำนา พบว่า เกษตรกรมากกว่า 1 ใน 3 มีพื้นที่ถือครองในการทำนาระหว่าง 8-10 ไร่ (ร้อยละ 44.0) เกษตรกรมีพื้นที่ในการถือครองต่ำสุด 5 ไร่ สูงสุด 23 ไร่ โดยเฉลี่ยมีพื้นที่ถือครอง 9.42 ไร่ พื้นที่ถือครองในการทำสวน โดยเฉลี่ยมีพื้นที่ถือครอง 8.4 ไร่ และพื้นที่ถือครองอื่นๆ โดยเฉลี่ยมีพื้นที่ถือครอง 10.2 ไร่

สิทธิการครองที่ดิน พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งเพียงเล็กน้อยที่มีสิทธิครองที่ดินที่เป็นของตนเองทั้งหมด (ร้อยละ 53.0) เครื่องจักรกลการเกษตร/เครื่องทุ่นแรงที่ใช้ในการเกษตรเป็นของตนเอง พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรมีรถไถเดินตาม (ร้อยละ 89.0) รองลงมาคือเครื่องพ่นยา (ร้อยละ 74.0) และเครื่องสูบน้ำ (ร้อยละ 70.0)

ด้านการกู้เงินเพื่อการทำนา พบว่าเกิน 2 ใน 3 ของเกษตรกรที่กู้เงินมาเพื่อทำนาข้าวลูกผสม (ร้อยละ 70.0) แหล่งเงินกู้ที่ให้กู้ มากกว่าครึ่งกู้เงินมาจาก ธกส.(ร้อยละ 57.0) และอีก 1 ใน 3 กู้จากสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 31.0

รายได้ที่เป็นเงินสดในภาคการเกษตรจากการทำนา พบว่าเกษตรกร 1 ใน 4 ส่วนมีรายได้ในช่วง 15,000-20,000 บาท (ร้อยละ 25) รายได้ต่ำสุด 8,093 บาท และสูงสุด 57,172.25 บาท รายได้เฉลี่ย 21,186.11 บาท รายได้ที่เป็นเงินสดในภาคการเกษตรจากการทำไร่ พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 20,357.10 บาท รายได้ที่เป็นเงินสดในภาคการเกษตรจากการทำสวน พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 35,750.00 บาท รายได้ที่เป็นเงินสดในภาคการเกษตรจากการเลี้ยงสัตว์ พบว่า มีรายได้

เฉลี่ย 4,500.00 บาท และรายได้ที่เป็นเงินสดในภาคการเกษตรอื่น ๆ พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 32,000.00 บาท รายได้ที่เป็นเงินสดในภาคการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมาทั้งหมด พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 25,871.11 บาท

รายได้ที่เป็นเงินสดนอกภาคการเกษตรจากเงินเดือนประจำ พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 79,214.20 บาท รายได้ที่เป็นเงินสดนอกภาคการเกษตรจากการรับจ้าง พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 27,186.10 บาท รายได้ที่เป็นเงินสดนอกภาคการเกษตรจากการค้าขาย มีรายได้เฉลี่ย 32,066.60 บาท รายได้ที่เป็นเงินสดนอกภาคการเกษตรจากค่าเช่าต่าง ๆ พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 10,000.00 บาท รายได้ที่เป็นเงินสดนอกภาคการเกษตรอื่น ๆ พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 29,500.00 บาท รวมรายได้ที่เป็นเงินสดนอกภาคการเกษตร มีรายได้เฉลี่ย 34,655.40 บาท

รวมรายได้ทั้งหมดที่เป็นเงินสดทั้งภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร พบว่า ร้อยละ 76.0 เกษตรกรมีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท รายได้ต่ำสุด 5,631.50 บาท สูงสุด 363,712.00 บาท รายได้เฉลี่ย 43,745.41 บาท

1.3.2 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ตอบถูกในข้อเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวข้าวเร็วเกินไป ทำให้คุณภาพการสีต่ำ เมล็ดยังเขียว หักป่น (ร้อยละ 87.0) เกษตรกรมากกว่า 2 ใน 3 เข้าใจขั้นตอนการเตรียมพื้นที่ปลูกข้าวอย่างถูกต้อง คือ การไถตะไถแปร การคราด การทำเทือก (ร้อยละ 70.0) และเกษตรกรเกินกว่าครึ่งมีความเข้าใจถึงแมลงศัตรูธรรมชาติที่มีประโยชน์ในนาข้าว คือแมลงหางหนีบ (ร้อยละ 66.0) เกษตรกรเกินกว่าครึ่งมีความรู้เกี่ยวกับอาการของ “ข้าวหัวหงอก” คืออาการข้าวที่ถูกทำลายโดยหนอนกอ (ร้อยละ 59.0) และมีความรู้ในเรื่องสูตรปุ๋ยเคมีที่ไม่แนะนำให้ใช้สำหรับนาปรัง คือสูตร 13-13-21 (ร้อยละ 53.0)

ส่วนข้อคำถามที่เกษตรกรตอบถูกไม่ถึงครึ่งหนึ่ง ได้แก่ การลดความชื้นของข้าวเปลือกที่เก็บไว้เป็นเมล็ดพันธุ์ (ร้อยละ 30.0) ระยะที่ข้าวต้องการธาตุไนโตรเจนสูง (ร้อยละ 30.0) อาการข้าวที่แคระแกรน การแตกกอช่อกน้อย ใบแคบ สั้น ตั้งตรง และมีสีเขียวเข้ม ลำต้นพอมเรียวยาวจะชะงักการเจริญเติบโต จำนวนใบ จำนวนรวงและจำนวนเมล็ดต่อรวงลดลง ใบอ่อนสมบูรณ์ดีแต่ใบแก่จะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลและตายในที่สุด (ร้อยละ 22.0) และเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีควรมีความงอกไม่ต่ำกว่าที่กำหนด (ร้อยละ 14.0) สรุปได้ว่าเกษตรกรที่ทำนา มีการทำนาโดยอาศัยประสบการณ์ของตนเอง มากกว่าความรู้ตามหลักวิชาการ

1.3.3 สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรมีประสบการณ์ในการทำนา (นาข้าวทั่วไป) โดยเฉลี่ยมีประสบการณ์ในการทำนาข้าว 19.7 ปี มีประสบการณ์ในการทำนาข้าวอยู่ในช่วง 11 – 20 ปี (ร้อยละ 32.0) ลักษณะของดินนาที่ใช้ปลูกข้าว พบว่าเกษตรกร 2 ใน 3 ดินที่ใช้ปลูกข้าว เป็นดินเหนียว (ร้อยละ 38.0) แหล่งน้ำที่ใช้ในการ

ปลูกข้าวลูกผสม มากกว่า 2 ใน 3 ใช้น้ำชลประทาน (ร้อยละ 76.0) ปุ๋ยอินทรีย์ที่ใช้ในการปลูกข้าว ลูกผสม ประมาณ 2 ใน 3 ใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ (ร้อยละ 68.0) วิธีการในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ใช้วิธีการ หว่านหลังการปักดำ (ร้อยละ 66.0) การกำจัดวัชพืชในนาข้าว พบว่า เกือบทั้งหมดมีการกำจัดวัชพืช (ร้อยละ 95.0) กำจัดโดยวิธี ส่วนใหญ่ใช้วิธีการฉีดพ่นสารเคมี (ร้อยละ 89.0) วิธีการป้องกันและ กำจัดศัตรูข้าว พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งใช้สารสกัดจากพืช (ร้อยละ 63.0) และวิธีอื่นๆ เช่น การใช้ แรงงานถอนออกจากแปลง ร้อยละ 47.0

การเก็บเกี่ยวข้าวลูกผสม พบว่า เกษตรกรประมาณ 2 ใน 3 ใช้เครื่อง นวดเกี่ยวทั้งหมด (ร้อยละ 66.0) มีเพียงร้อยละ 32.0 ที่ใช้แรงงานคนและเครื่องเกี่ยวนวด การเก็บ เกี่ยวข้าวส่วนใหญ่ ประมาณครึ่งหนึ่งเก็บเกี่ยวในระยะปลับปลิง (ร้อยละ 52.0) และเก็บหลังระยะ ปลับปลิงอีก ร้อยละ 45.0

จำนวนผลผลิตข้าวต่อไร่ของฤดูกาลผลิตที่ผ่านมา พบว่า เกษตรกรมากกว่า 1 ใน 3 มีพื้นที่มีพื้นที่ถือครองในการทำนาอยู่ระหว่าง 8-10 ไร่ (ร้อยละ 44.0) เกษตรกรมีพื้นที่ใน การถือครองต่ำสุด 5 ไร่ สูงสุด 23 ไร่ โดยเฉลี่ยมีพื้นที่ถือครอง 9.42 ไร่

จำนวนผลผลิต เกษตรกรได้ผลผลิต 901 – 1,051 กิโลกรัมต่อไร่มากที่สุด (ร้อยละ 33.0) รองลงมาคือได้ผลผลิต 1,052 – 1,202 กิโลกรัมต่อไร่ (ร้อยละ 32.0) จำนวนผลผลิต ต่ำสุด 899.0 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 1,502 กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ยที่ 1,135.81 กิโลกรัมต่อไร่

รายได้จากการขายข้าวในฤดูกาลที่ผ่านมา พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่ง ของ เกษตรกรมีรายได้อยู่ในช่วง 30,001 – 60,000 บาท (ร้อยละ 58.0) รายได้ต่ำสุด 27,243 บาท และ สูงสุด 145,262.3 บาท เฉลี่ย 57,264.71 บาท ต้นทุนในการผลิตข้าวในฤดูกาลผลิตในปีการผลิต 2549/50 พบว่า มากกว่า 1 ใน 3 ใช้ต้นทุนในการผลิตอยู่ในช่วง 30,001 – 40,000 บาท (ร้อยละ 44.0) ต่ำสุด 19,150.0 บาทและสูงสุด 88,090.0 บาท ต้นทุนเฉลี่ย 36,078.60 บาท การนำผลผลิต ไปจำหน่าย พบว่า เกษตรกรเกือบครึ่งนำไปขายเองที่โรงสีข้าวในท้องถิ่น (ร้อยละ 48.0) และอีก บางส่วนนำไปจำหน่ายที่ ธกส. (ร้อยละ 25.0)

1.3.4 ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกข้าวลูกผสม

จากผลการศึกษา พบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกข้าวลูกผสม เกินกว่าครึ่งหนึ่งของ เกษตรกรไม่ เข้าใจเกี่ยวกับการปลูกข้าวลูกผสม (ร้อยละ 62.0) มีเพียงร้อยละ 21.0 ที่เข้าใจบ้างเล็กน้อย ส่วน เกษตรกรที่ มีเข้าใจ มีเพียงร้อยละ 9.0

ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของข้าวลูกผสม พบว่า เกษตรกรเกินกว่าครึ่งมี ความเข้าใจว่าข้าวลูกผสมมีการแตกกอมาก ให้ผลผลิตต่อไร่สูง (ร้อยละ 55.0) รองลงมา คือ

ด้านทานโรค แมลง และสัตว์ ศัตรูธรรมชาติได้ดี (ร้อยละ 47.0) และ การปลูก การดูแลรักษาง่าย (ร้อยละ 46.0)

ด้านเหตุผลที่มีความสำคัญในการตัดสินใจต่อการปลูกข้าวลูกผสม คือ การมีพันธุ์ข้าวที่ได้คุ้มค่ากับการลงทุนมากที่สุด (ร้อยละ 54.0) รองลงมา คือ รายได้ (ร้อยละ 52.0) การมีตลาดรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน (ร้อยละ 45.0) ความพอเพียงกับความต้องการในการใช้แรงงานปลูกข้าวลูกผสม พบว่า เกินกว่าครึ่งหนึ่งของเกษตรกรมีความพอเพียง (ร้อยละ 53.0) ด้านความสำคัญของปัญหาแรงงานในการผลิต พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดให้ความสำคัญของปัญหาแรงงาน (ร้อยละ 90.0)

การสมัครเข้าร่วมโครงการการปลูกข้าวลูกผสม เกินกว่าครึ่งหนึ่ง บอกว่าสมัครเข้าร่วมโครงการโดยรวมตัวกันเป็นกลุ่มเกษตรกรมาก (ร้อยละ 55.0) รองลงมาคือ สมัครด้วยตนเอง (ร้อยละ 28.0) การฝึกอบรมเรื่องการปลูกข้าวลูกผสม วิธีการที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ บรรยายวิชาการ และการศึกษาดูงานจากสถานที่ผลิตจริง (ร้อยละ 59.0) รองลงมา คือ บรรยายวิชาการ จัดเป็นกลุ่มปฏิบัติ และจัดทำแผนการผลิต (ร้อยละ 37.0)

สำหรับวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทฯ ถ่ายทอดความรู้ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดอบรม และฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม (ร้อยละ 74.0) รองลงมาคือ แจกเอกสารคำแนะนำ (ร้อยละ 42.0) การพบเป็นรายบุคคล (ร้อยละ 23.0)

1.3.5 เหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวลูกผสมของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า

1) **เหตุผลด้านสังคม** ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ ของบริษัทฯ แนะนำให้ปลูกอยู่ในระดับมาก และสมาชิกในครัวเรือนสนับสนุนให้ปลูกอยู่ในระดับปานกลาง

2) **เหตุผลด้านเศรษฐกิจ** ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก มีการใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคนในการผลิต, แรงงานในการผลิตเพียงพอ, มีเงินลงทุนในการผลิต และมีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอนอยู่ในระดับมาก ส่วนต้นทุนการผลิตต่ำ และมีขนาดพื้นที่ถือครองในการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง

3) **เหตุผลด้านกายภาพ** ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง สภาพของพื้นที่ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนการคมนาคมสะดวกจากบ้านถึงที่นา และความอุดมสมบูรณ์ของพื้นนาอยู่ในระดับปานกลาง

4) **เหตุผลด้านชีวภาพ** ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก พบว่าทุกข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน คือ ผลผลิตข้าวต่อไร่สูง การระบาดของโรค และแมลงศัตรูข้าวมีน้อย คุณภาพของเมล็ดข้าวดี และการปฏิบัติและดูแลรักษาไม่ยุ่งยาก

5) **เหตุผลด้านการผลิต** ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรมาใช้แทนแรงงานคนในการผลิต การมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม (สินเชื่อ ด้านวัสดุการเกษตร) ความสะดวกในการปักดำ และความสะดวกในการเพาะกล้าอยู่ในระดับมาก ส่วนความสะดวกในการเก็บเกี่ยว กับผลผลิตคุ้มค่ากับการลงทุนอยู่ในระดับปานกลาง

6) **ระดับเหตุผลด้านการส่งเสริมและบริการ** ในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก การได้รับการตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทฯเป็นประจำ มีการจัดตั้งเป็นกองทุนประกันความเสี่ยงความเสียหาย อยู่ในระดับมาก ส่วนการได้รับการฝึกอบรมก่อนการปลูก อยู่ในระดับปานกลาง

2. อภิปรายผล

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัด

กำแพงเพชร ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 43.74 ปี ระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.47 คน และจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน เฉลี่ย 2.7 คน เป็นคนในท้องถิ่นเกือบทั้งหมด และมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางเกษตร

พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 37.4 ไร่ ยังน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ยทั้งจังหวัดกำแพงเพชร 58.59 ไร่ (ไทยด้าบลคอคคอม (2548)) ส่วนพื้นที่ถือครองการทำนา โดยเฉลี่ย 9.42 ไร่

เกษตรกรประกอบอาชีพทำนาแต่เครื่องจักรกลการเกษตร/เครื่องทุ่นแรงที่ใช้ในการเกษตรที่เป็นของตนเองส่วนใหญ่มีรถไถเดินตาม เครื่องพ่นยา และเครื่องสูบน้ำ เกษตรกร 2 ใน 3 กู้เงินมาเพื่อทำนาข้าวลูกผสม มากกว่าครึ่งกู้เงินมาจาก ธกส.

รายได้ที่เป็นเงินสดจากการทำนา เฉลี่ย 21,186.11 บาท รวมรายได้ที่เป็นเงินสดในภาคการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมาทั้งหมด มีรายได้เฉลี่ย 25,871.11 บาท ส่วนรายได้ที่เป็นเงินสดนอกภาคการเกษตร มีรายได้เฉลี่ย 34,655.40 บาท รวมรายได้ทั้งหมดที่เป็นเงินสดทั้งภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร รายได้เฉลี่ย 43,745.41 บาท

2.2 **ความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวของเกษตรกร** เกษตรกรที่ทำนา มีการทำนาโดยอาศัยประสบการณ์ของตนเอง มากกว่าความรู้ตามหลักวิชาการ ฉะนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทฯ หรือผู้มี

ส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความรู้แก่เกษตรกรให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยเฉพาะเรื่องของการปลูกข้าวด้วยพันธุ์ข้าวลูกผสม

2.3 สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร เกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร มีประสบการณ์ในการทำนา (นาข้าวทั่วไป) เฉลี่ย 19.7 ปี พื้นนาเป็นดินเหนียวเหมาะแก่การปลูกข้าว และปลูกข้าวโดยอาศัยแหล่งน้ำชลประทานเป็นส่วนใหญ่ เกษตรกรมีความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ การกำจัดวัชพืชนาข้าว วิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าว และการเก็บเกี่ยวข้าวลูกผสม

ส่วนผลผลิตข้าวต่อไร่ จากการใช้พันธุ์ข้าวลูกผสมในฤดูกาลผลิตที่ผ่านมา จำนวนผลผลิตต่ำสุด 899.0 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 1,502 กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ยที่ 1,135.81 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นผลผลิตเฉลี่ยที่เกษตรกรพอใจ เพราะเป็นผลผลิตเฉลี่ยที่มากกว่าผลผลิตเฉลี่ยการปลูกข้าวของประเทศไทย คือมีผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 439 กิโลกรัมต่อไร่ (ไทยตำบลคอคอดคอม (2548))

ต้นทุนของเกษตรกรในการผลิตข้าวด้วยพันธุ์ข้าวลูกผสม ในฤดูกาลผลิตที่ผ่านมา เฉลี่ย 36,078.60 บาท และมีรายได้ต่ำสุด 27,243 บาท สูงสุด 145,262.3 บาท เฉลี่ย 57,264.71 บาท เป็นรายได้เฉลี่ยที่หักต้นทุนการผลิตแล้ว จึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรอยากเข้าร่วมโครงการปลูกข้าวลูกผสมโดยใช้เครื่องปักดำ

2.4 ความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกข้าวลูกผสม

เกษตรกรเกินกว่าครึ่งมีความเข้าใจว่าข้าวลูกผสมมีการแตกกอมาก ให้ผลผลิตต่อไร่สูง ด้านทานโรคแมลง และศัตรู ศัตรูธรรมชาติได้ดี และ การปลูก การดูแลรักษาาง่าย ด้านเหตุผลที่มีความสำคัญในการตัดสินใจต่อการปลูกข้าวลูกผสม คือ การมีพันธุ์ข้าวที่ได้คุ้มค่ากับการลงทุน รายได้ และการมีตลาดรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน การสมัครเข้าร่วมโครงการการปลูกข้าวลูกผสม เกษตรกรสมัครเข้าร่วมโครงการ โดยรวมตัวกันเป็นกลุ่มเกษตรกรมาก ส่วนการฝึกอบรมเรื่องการปลูกข้าวลูกผสม วิธีการที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด คือ บรรยายวิชาการ และการศึกษาดูงานจากสถานที่ผลิตจริง สำหรับวิธีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทฯ ถ่ายทอดความรู้ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดอบรม ฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม การแจกเอกสารคำแนะนำ และการพบเกษตรกรเป็นรายบุคคล

2.5 เหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวลูกผสม เหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในระดับมาก เหตุผลด้านสังคม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ ของบริษัทฯ แนะนำให้ปลูกอยู่ เหตุผลด้านเศรษฐกิจ มีการใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคนในการผลิต แรงงานในการผลิตเพียงพอ มีเงินลงทุนในการผลิต และมีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน เหตุผลด้านกายภาพ สภาพของพื้นที่ที่มีความเหมาะสม เหตุผลด้านชีวภาพ ผลผลิตข้าวต่อไร่สูง การระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าวมีน้อย คุณภาพของเมล็ดข้าวดี และการปฏิบัติและดูแลรักษาไม่ยุ่งยาก เหตุผลด้านการผลิต การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรมาใช้แทนแรงงานคนในการผลิต การมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม

(สินเชื่อด้านวัสดุการเกษตร) ความสะดวกในการปักดำ และความสะดวกในการเพาะกล้าอยู่ในระดับมาก และเหตุผลด้านการส่งเสริมและบริการ การได้รับการตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทฯเป็นประจำ มีการจัดตั้งเป็นกองทุนประกันความเสี่ยงความเสียหาย

เกษตรกรส่วนใหญ่จะตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการด้วยเหตุผล การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรมาใช้แทนแรงงานคนในการผลิต การมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม (สินเชื่อด้านวัสดุการเกษตร) ผลผลิตข้าวต่อไร่สูง มีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน แรงงานในการผลิตเพียงพอ รวมไปถึงการได้รับการตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทฯเป็นประจำ และมีการจัดตั้งเป็นกองทุนประกันความเสี่ยงความเสียหาย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ควรส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ให้เฝ้าหาความรู้ ประสบการณ์และทักษะในการประกอบอาชีพการทำนาด้วยพันธุ์ข้าวลูกผสม มีการบรรยายวิชาการ และการศึกษาดูงานจากสถานที่ผลิตจริง เพราะเป็นความต้องการและความคิดเห็นของเกษตรกร

3.1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ควรออกส่งเสริมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ครอบคลุมเกษตรกรทุกครอบครัว เอาใจใส่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด กำกับดูแลการปฏิบัติงานของเกษตรกร ตลอดจนการส่งเสริมและรับซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากเกษตรกร เป็นที่พึงของเกษตรกรอย่างแท้จริง และควรรหาแนวทางช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ในการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่เกิดขึ้น อย่างทันทั่วทั้งที่

3.1.3 การคัดเลือกเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ ควรเลือกเกษตรกรที่มีความรู้รักความก้าวหน้าในอาชีพ มีความขยัน อดทน และเฝ้าหาความรู้ใหม่ๆ มาสู่ตน ยอมรับเทคโนโลยีการผลิตแนวใหม่ จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

3.1.4 พื้นที่ในการปลูกข้าว ควรเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำนา มีระบบการชลประทานที่ดี

3.1.5 หาแหล่งเงินทุนให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องของการกู้ยืมเงินลงทุนในการทำนา และ การจัดหาปัจจัยการผลิตต่างๆ

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับพันธุ์ข้าวลูกผสม เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขวิธีการส่งเสริมการเกษตรแก่เกษตรกร เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าเหตุผลที่มีความสำคัญในการ

ตัดสินใจต่อการปลูกข้าวลูกผสม คือ การมีพันธุ์ข้าวที่ได้คุ้มค่ากับการลงทุนมากที่สุด รองลงมา คือ รายได้ และการมีตลาดรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน